

3.6. FUSTA I SURO (CCAE-16)

La producció catalana de fusta i suro va créixer l'any 2022, cosa que li va permetre acostar-se als nivells de producció previs a la pandèmia. D'acord amb l'evolució positiva dels dos últims anys, l'ocupació també va augmentar. El valor de les exportacions catalanes va créixer molt considerablement, si bé la xifra es veu profundament afectada per la inflació, ja que, de fet, les exportacions en volum (tones) van disminuir. Els preus de producció van registrar un increment a dos dígitos, ja que es tracta d'un sector força intensiu en l'ús d'energia.

Dades estructurals del sector

El sector fuster té un pes relativament petit dins l'economia catalana, ja que aporta el 0,9% del **VAB** industrial i el 0,7% de la **facturació** (uns 290 i 917 milions d'euros, respectivament). A les dues economies de referència, Espanya i la UE, té un pes una mica superior (1,3% i 1,6% del VAB, respectivament).

La fusta i el suro és una indústria relativament intensiva en mà d'obra, ja que **ocupa** uns 8.880 afiliats a la Seguretat Social, l'1,8% de la indústria, xifra que és també més modesta que a Espanya i la UE (2,7% dels afiliats i 2,8% dels ocupats, respectivament).

L'activitat és encapçalada pels productes de fusta i suro, mentre que la serrada i planejament de la fusta hi té un pes molt més petit, ja que se situa al voltant d'un 12% en termes de VAB i d'un 10% en termes d'ocupació.

El pes del sector fuster català dins el conjunt de l'Estat és també modest, ja que representa només el 14,8% del VAB, el 12,8% de la facturació i el 14,2% dels afiliats. Dins la UE, Alemanya és el principal productor, amb un 25,3% del VAB, i el segueixen, a força distància, Itàlia (8,9%) i França (8,7%). Espanya ocupa la setena posició del rànquing europeu i produeix només el 5,4% del total de la UE.

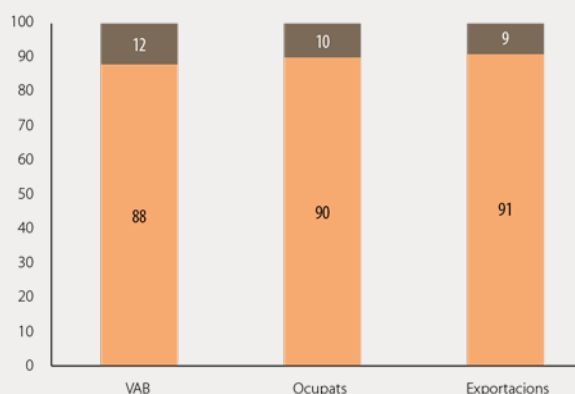
El sector de la fusta i el suro català és molt poc exportador, ja que només el 24% de les seves vendes tenen lloc a l'exterior (vers el 37% per al conjunt de la indústria), de manera que les vendes en el mercat espanyol són molt importants (76% restant). La intensitat exportadora és més elevada en el subsector dels productes de fusta i suro (26%), mentre que a la serrada i planejament de la fusta és ínfima. Les **exportacions** catalanes del sector suposen el 18,8% de les espanyoles.

FIGURA 6.1. PES DEL SECTOR

	CATALUNYA			ESPANYA	
	VALOR ABS.	% INDÚSTRIA	% SECTOR A ESPANYA	VALOR ABS.	% INDÚSTRIA
Volum de negoci (MEUR)	917,6	0,7	12,8	7.196,3	1,2
VAB cf (MEUR)	292,5	0,9	14,8	1.971,4	1,3
Ocupats (afiliats Seg. Soc.)	8.876	1,8	14,2	62.431	2,7
Exportacions (MEUR)	361,1	0,4	18,8	1.922,9	0,6
Empreses amb assalariats	1.025	4,5	16,8	6.087	4,9

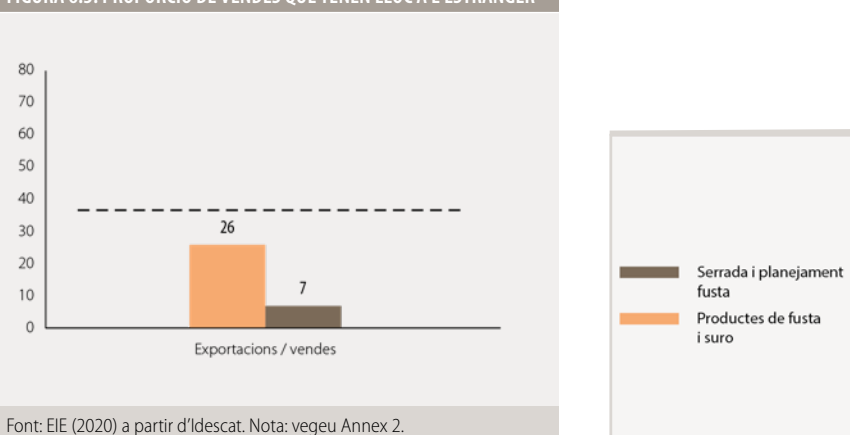
Fonts: Estadística estructural d'empreses del sector industrial (EIE) (2020) i Duanes (2022) a partir d'Idescat; INSS (2022) a partir de l'Observatori del Treball i Model Productiu; i Directori Central d'Empreses (DIRCE) (2022) a partir de l'INE.

FIGURA 6.2. PES DELS PRINCIPALS SUBSECTORS EN TERMES DE VAB, OCUPACIÓ I EXPORTACIONS

Fonts: EIE (2020) i Duanes (2022) a partir d'Idescat. Nota: vegeu Annex 2.

FIGURA 6.3. PROPORCIÓ DE VENDES QUE TENEN LLOC A L'ESTRANGER

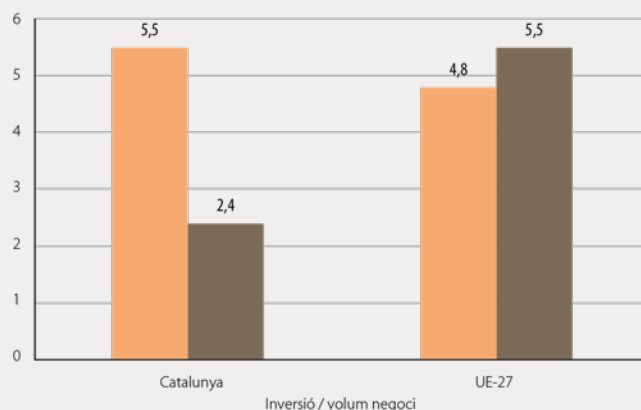
Font: EIE (2020) a partir d'Idescat. Nota: vegeu Annex 2.

Aquest sector va **invertir** 46 milions d'euros en actius materials (dades del 2020), el 5,1% de la facturació, una mica per sobre de la mitjana de la indústria i molt similar a la del conjunt de l'Estat (5,1%) i la UE (5,0%). La intensitat inversora és superior al subsector de productes de fusta i suro, que és el més gran (5,5%), per sobre de les dues economies de referència. En canvi,

l'activitat de la serrada i planejament de la fusta, inverteix només el 2,4% de la facturació, per sota de l'Estat i la UE.

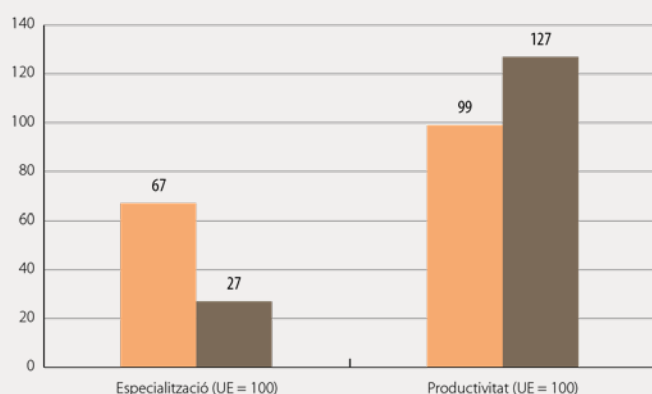
La despesa en **innovació** a Catalunya no està disponible per al sector de la fusta, però es tracta d'una activitat d'intensitat tecnològica baixa, segons la classificació de l'OCDE.

FIGURA 6.4. INTENSITAT INVERSORA EN ACTIUS MATERIALS

Fonts: EIE (2020) a partir d'Idescat i SBS (2020) a partir d'Eurostat. Nota: vegeu Annex 2.

FIGURA 6.5. GRAU D'ESPECIALITZACIÓ I PRODUCTIVITAT DEL SECTOR RESPECTE A LA UE-27

Fonts: EIE (2020) a partir d'Idescat i SBS (2020) a partir d'Eurostat. Nota: vegeu Annex 2.

Catalunya presenta una baixa **especialització** respecte a la UE, especialment en la serrada i planejament de la fusta. En conjunt, el sector fuster pesa un 43% menys a casa nostra.

Aquest sector mostra una **productivitat** inferior a la mitjana de la indústria, fet que es produeix tant a Catalunya com a les dues zones de referència i que possiblement es deu a que no és un sector intensiu en capital, sinó que és força intensiu en mà d'obra. A Catalunya, la productivitat mitjana per treballador i any en una empresa fustera és de 38.576 euros, de manera que és pràcticament tan productiva com les espanyoles i europees. El subsector de la serrada i planejament de la fusta és el que presenta un major diferencial de productivitat respecte a la UE-27, amb una productivitat un 27% superior, mentre que al subsector de productes de fusta les diferències són pràcticament inexistents.

Pel que fa al seu **teixit empresarial**, la indústria catalana de la fusta està formada per 1.025 empreses amb assalariats el gener del 2022, el 16,8% de les que hi ha al conjunt d'Espanya (6.087).

Segons les dades d'afiliació a la Seguretat Social, geogràficament l'activitat es **localitza** sobretot al Vallès Occidental i, en menor mesura, al Barcelonès, a Osona, el Baix Llobregat i el Gironès.

Una altra de les característiques del sector de fusta i suro és la reduïda **dimensió** de les seves empreses i establiments amb relació al conjunt de la indústria. La mitjana dels establiments catalans és de cinc ocupats, per sota de la dels espanyols i europeus (sis). La dimensió més gran correspon al subsector de serrada i planejament (set). Aquesta característica també queda reflectida en el fet que no hi ha cap empresa amb 250 treballadors o més a

Catalunya (a la resta de l'Estat n'hi ha nou i a la UE n'hi ha 310).

La lluita pel canvi climàtic fa necessari un canvi de paradigma del model econòmic, és a dir, apostar per una economia baixa en carboni i eficient en l'ús dels recursos mitjançant l'impuls de la denominada economia circular. En aquest sentit, tant la fusta com el suro estan cridats a jugar un paper fonamental ja que són naturals, reciclables i renovables; valors imprescindibles d'aquest model circular. Des del sector de l'hàbitat i del suro estan sorgint les primeres iniciatives on es pretenen desenvolupar nous processos que permetin maximitzar l'aprofitament dels recursos i minimitzar la generació de residus no aprofitables. Així doncs, la innovació s'erigeix com l'element fonamental per fer front als nous reptes.

Evolució l'any 2022

L'any 2022, la **producció** catalana de fusta i suro va créixer un 4,4%, mentre que a l'Estat es va mantenir pràcticament estable (+0,3%) i a la UE va disminuir un 1,0%. Aquesta millora va permetre al sector català anar-se acostant als nivells de producció previs a la pandèmia, mentre que els seus homòlegs espanyol i europeu ja hi van arribar el 2021. Val a dir que la producció catalana va caure molt entre els anys 2017 i 2020 i això fa que en l'última dècada la producció hagi disminuït un 9,1%, mentre que al conjunt de l'Estat i la UE s'ha incrementat a dos dígits.

L'increment de la producció l'any 2022 és atribuïble a la fabricació de productes de fusta i suro, l'activitat amb més pes del sector, que va augmentar un 3,6%. Encara que no hi ha dades per al subsector de la serrada i planejament de la fusta, a l'Estat i a la UE, la producció va disminuir.

De cara al futur, l'Institut Forestal Europeu preveu un augment de la demanda de fusta. Les seves possibles aplicacions són múltiples i van molt més enllà de la crema com a combustible o la fabricació de palets, que són els seus principals usos avui dia a Catalunya. És el material més versàtil del planeta. Els camps més prometedors per a la fusta com a material són el sector de la construcció gràcies a la CLT (per cada tona de fusta que substitueix el ciment s'eviten emetre dues tones de CO₂), la indústria tèxtil i la petroquímica. Es preveu un increment en l'ús de fusta d'un 30% fins a l'any 2030. Per a Catalunya, amb un 62% de terreny forestal, aquest ressorgir de la fusta com

a supermaterial és tota una oportunitat econòmica.¹

El 2022 es va anunciar la implantació en territori català de l'empresa multinacional Kronospan, que preveu fabricar al polígon Catalunya Sud (Tortosa) taulers d'aglomerat amb fusta reciclada i destinats al sector del moble i taulers OSB, fets amb fusta de pi, per al sector de la construcció. L'empresa va anunciar inversions per 400 milions d'euros i preveu extreure la fusta de pi del massís del Port i exportar per mitjà del tren i el port de Tarragona. Pel que fa a l'aglomerat, la matèria primera són restes de fusta, mobles en desús provinents de deixalleries, palets i altres elements que es netegen i se'ls hi dona una nova vida, per tornar a destinar-los al sector del moble.²

D'acord amb l'augment de la producció en els dos últims anys, el sector de la fusta va guanyar **ocupació** el 2022 (2,6%, unes 200 persones), xifra superior a la del conjunt d'Espanya (2,0%). Aquest sector es va recuperar de la gran recessió del 2008 i va guanyar ocupats fins al 2018, però a partir d'aleshores l'ocupació ha anat a la baixa i

1 *La Vanguardia* (9 de maig del 2021).

2 *Diari de Tarragona* (20 de maig del 2022).

se situa un 1,0% per sota de fa deu anys; en canvi, a l'Estat se situa un 10,2% per sobre.

El 2022, els **preus** de producció del sector fuster van registrar un nou increment, que va ser a dos dígitos, tant a Catalunya com als dos territoris de referència, ja que es tracta d'un sector força intensiu en l'ús d'energia. A casa nostra van pujar un 12,4%, a l'Estat un 18,5% i al conjunt de la UE, un 17,3%. A més, en aquest últim cas, la intensa pujada va tenir lloc per segon any consecutiu. Amb tot, en l'última dècada, els preus han augmentat un 24,6% acumulat a Catalunya i un 48,4% acumulat a la UE, fet que s'interpreta com un guany de competitivitat en preus a favor dels productes catalans.

L'increment de preus el 2022 és conseqüència, en bona part, del comportament dels productes de fusta i suro (10,1%), els quals tenen un pes determinant dins el sector. Al conjunt de l'Estat, els preus de la serrada i planejament de la fusta van pujar un 25,4%, de manera que es pot esperar un comportament anàleg en el cas català.

El valor de les **exportacions** catalanes va créixer un 34,4% el 2022, si bé cal matissar aquesta xifra, que es veu profundament afectada per la inflació; de fet, les exporta-

cions en volum (tones) van disminuir un 20,9%. En el cas espanyol, el valor de les exportacions va disminuir un 6,5% i, en volum, un 18,5%. Al conjunt de la UE, les vendes a l'exterior també van disminuir un 14,0% en valor. Pel que fa a les **importacions**, el sector es va comportar de forma anàloga: van créixer un 33,0% a Catalunya, un 9,1% a Espanya i van disminuir un 12,5% a la UE. En l'última dècada, el sector ha mantingut un saldo comercial negatiu al llarg de tot el període i les compres de fusta a l'exterior van superar les vendes en un 25,2% el 2022.

L'increment del comerç exterior va tenir lloc tant al subsector de la serrada i planejament de la fusta com al subsector dels productes de fusta i suro.

El principal **mercat exterior** per a la fusta catalana continuà sent Europa, la qual suposà el 82% del total d'exportacions l'any 2022 (75% la UE). Dins d'Europa, els quatre països més destacats foren França, Itàlia, Portugal i Alemanya. Cal posar de relleu que el 9% de les exportacions anaren destinades al continent americà (sobretot als Estats Units). Tots aquests mercats van créixer a dos dígitos l'any 2022, amb l'excepció d'Alemanya.

El subsector del suro:

Prenent com a referència la classificació catalana d'activitats econòmiques, el suro forma part del subsector de la fusta, juntament amb la cristalleria i l'esparteria (CCA 1629). Malgrat els seus múltiples usos, el suro s'usa principalment en la fabricació de taps d'ampolles de vidre, en especial les de vi.

Dues tercers parts de la producció mundial de suro estan destinades a la fabricació i comercialització de taps, mentre que la resta es dedica als diversos tipus d'aglomerats i a una varietat de productes que van des d'elements artesanals i decoratius (estris per a la cuina, rellotges, quadres, bosses de mà, etc.) fins a subministraments industrials (juntes de motors, aïllament en la construcció, etc.).

L'alta presència de suredes al nostre país, juntament amb la tradició centenària de la indústria surera a Catalunya, amb el conseqüent *know-how* que aquest fet comporta i la forta aposta per la innovació dins del sector, ha fet que el suro s'hagi consolidat al territori com a indústria transformadora.

La matèria primera procedent dels boscos gironins és escassa per a les necessitats del mercat, per la qual cosa el territori català té, des de fa anys, una elevada dependència del suro procedent de l'exterior, i per tant, és molt sensible a l'evolució del preu de la matèria primera, especialment en el cas dels taps per a vins tranquils, fabricats íntegrament de suro natural.

Les empreses catalanes s'han especialitzat en les fases posteriors, que són la fabricació i comercialització de taps de suro. Per tant,

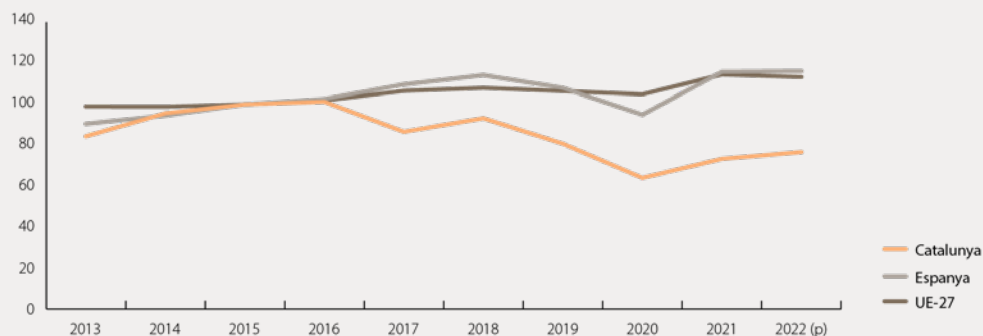
la indústria del suro a Catalunya està molt condicionada pel dinamisme de les activitats productores del cava i del vi.

Els principals subsegments que constitueixen la indústria surera són:

- Manufactures dels taps:
 - Taps per a caves i vins escumosos, fets amb aglomerat.
 - Taps per a vins tranquils, fets amb suro natural.
 - Indústria auxiliar de taps, que realitza tasques de preparació dels materials i de producció de parts del producte.
- Productes diversos:
 - Aglomerat negre o suro aglomerat termoexpandit, utilitzat principalment com a aïllant tèrmic i acústic en la construcció.
 - Aglomerat negre o suro aglomerat compost, utilitzat en parquets i articles decoratius.
 - Especialitats, destinades a articles de regal i decoració.

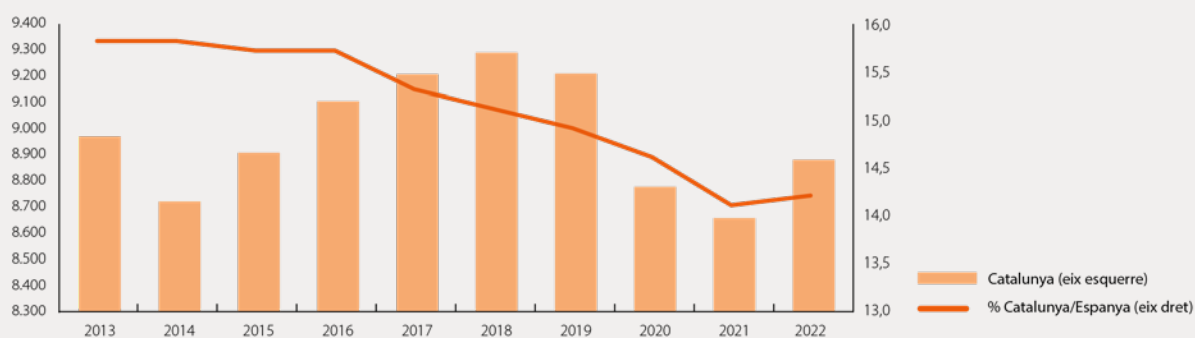
L'activitat està geogràficament concentrada a la província de Girona, més concretament, a les poblacions de Cassà de la Selva i Palafrugell. En les comarques litorals gironines va néixer aquesta gran indústria del suro que va arrelar inicialment a l'Empordà des del segle XVIII.

FIGURA 6.6. ÍNDEX DE PRODUCCIÓ INDUSTRIAL (BASE 2015)

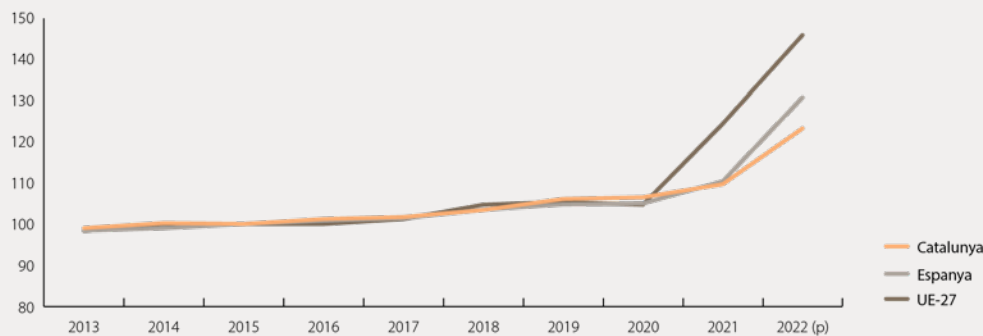
Font Catalunya: Idescat. Font Espanya i UE: Eurostat; (p) dades provisionals.

FIGURA 6.7. AFILIATS A LA SEURETAT SOCIAL. MITJANA ANUAL

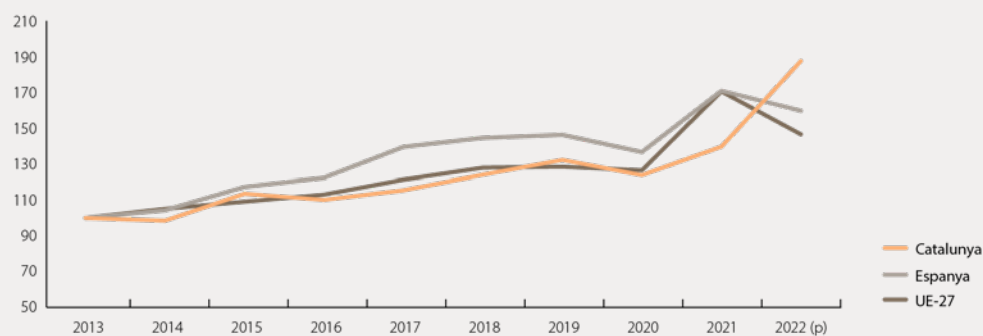
Font: Observatori del Treball i Model Productiu a partir de dades de l'INSS.

FIGURA 6.8. ÍNDEX DE PREUS INDUSTRIALS (BASE 2015)

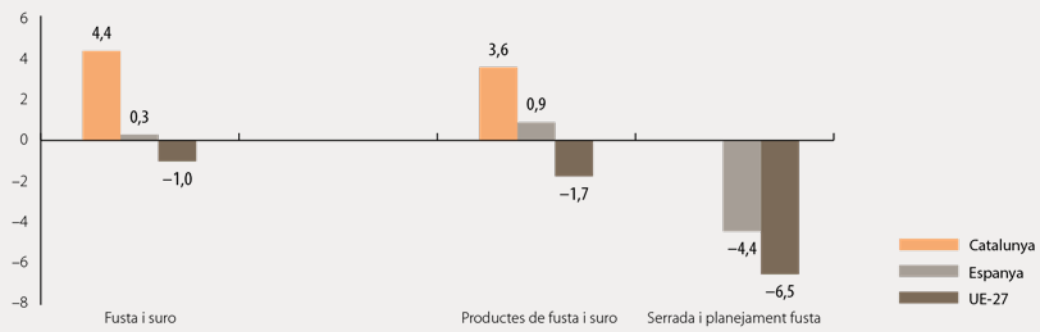
Font Catalunya: Idescat. Font Espanya i UE: Eurostat; (p) dades provisionals.

FIGURA 6.9. ÍNDEX DE VALOR DE LES EXPORTACIONS (BASE 2013)

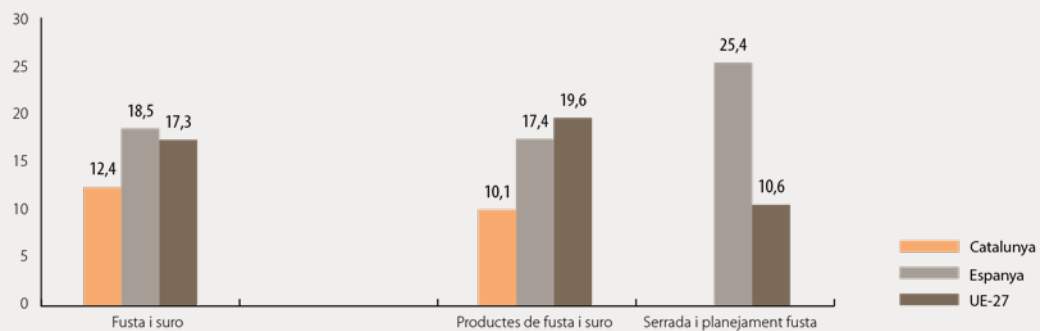
Font Catalunya i Espanya: Duanes a partir d'Idescat i Datacomex. Font UE: Eurostat; (p) dades provisionals.

FIGURA 6.10. ÍNDEX DE PRODUCCIÓ INDUSTRIAL PER SUBSECTORS, 2022. VARIACIÓ ANUAL (%)

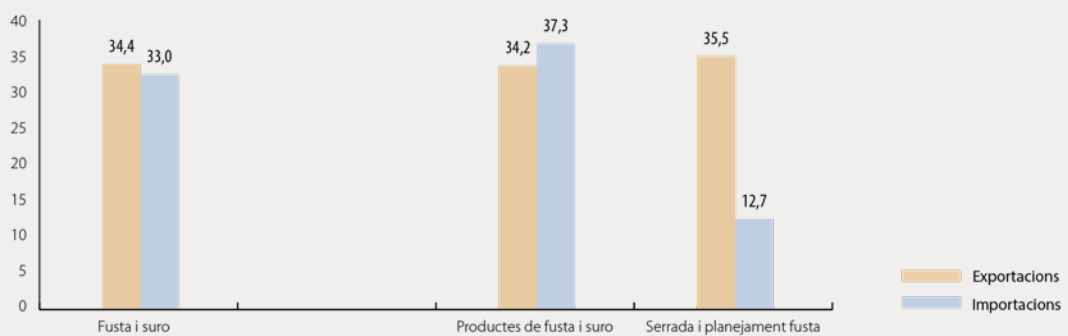
Font Catalunya: Idescat. Font Espanya i UE: Eurostat. Dades provisionals.

FIGURA 6.11. ÍNDEX DE PREUS INDUSTRIALS PER SUBSECTORS, 2022. VARIACIÓ ANUAL (%)

Font Catalunya: Idescat. Font Espanya i UE: Eurostat. Dades provisionals.

FIGURA 6.12. EXPORTACIONS I IMPORTACIONS CATALANES PER SUBSECTORS, 2022. VARIACIÓ ANUAL (%)

Font: Duanes a partir d'Idescat. Dades provisionals.

FIGURA 6.13. PRINCIPALS PAÏSOS DESTINATARIS DE LES EXPORTACIONS CATALANES. ANY 2022

PAÏSOS	EXPORTACIONS (MEUR)	PES SOBRE EL TOTAL (%)	VARIACIÓ ANUAL (%)
França	115,6	32,0	40,8
Itàlia	64,3	17,8	28,3
Portugal	52,7	14,6	46,8
Estats Units, els	12,0	3,3	23,3
Alemanya	11,4	3,2	2,2
Andorra	11,0	3,0	49,8
Total mundial	361,1	100,0	34,4

Font: Duanes a partir d'Idescat. Dades provisionals.

Informació sectorial ampliada:

- ACCIÓ: <http://www.accio.gencat.cat/ca/sectors/materials-materies/>
- AECORK, Associació d'Empresaris Surers de Catalunya: <https://aecork.com/>
- CENFIM - Cluster i innovation hub de l'equipament de la llar i el contract: <https://www.cenfim.org/ca/>
- Comissió Europea: https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/industries/forest-based_en
- Gremi de la fusta i moble: www.gremifustaimoble.cat
- Institut català del suro: <https://www.icsuro.com/>